

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 16 lipca 2021 r.

ZP-NKWR.431.2.28.2021.EK1

Pani
Iwona Pawlus
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Złotoryi

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 25 i 26 maja 2021 r. na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.), zwanej dalej „ustawą”, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Edyta Kamińska - inspektor wojewódzki i Emilia Molska-Kaźmierczak – inspektor wojewódzki, przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Złotoryi, zwanego w dalszej części niniejszego wystąpienia „Ośrodkiem” lub „MOPS”.

Przedmiotem kontroli była ocena organizacji systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodności zatrudnienia pracowników jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej z wymaganymi kwalifikacjami. Kontrola obejmowała okres od 1 maja 2020 r. do 25 maja br. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 21 grudnia 2020 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na I półrocze 2021 r.

W okresie objętym kontrolą funkcję Dyrektora Ośrodka pełniła Pani Iwona Pawlus, odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach. W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną. Uzasadnieniem oceny jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerem 1/2021. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie udostępnionej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, aktów prawa miejscowego, dokumentów z akt osobowych

potwierdzających kwalifikacje zawodowe i zatrudnienie pracowników oraz oświadczeń złożonych przez Dyrektora Ośrodka.

Uchwałą Nr 0007.XIX.151.2016 Rady Miejskiej w Złotoryi z dnia 28 czerwca 2016 r. nadano statut Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Złotoryi. W okresie objętym kontrolą bieżącą działalność MOPS określał Regulamin organizacyjny wprowadzony zarządzeniem Dyrektora MOPS Nr 3/2020 z dnia 31 stycznia 2020 r. Rozdział 5 Regulaminu określał zadania Zespołu do spraw Asysty Rodzinnej zgodne z ustawą.

(dowód: akta kontroli str. 30-46)

W myśl art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja trzyletnich gminnych programów wspierania rodziny. W okresie objętym kontrolą realizowano Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020 – 2022 przyjęty uchwałą Nr 0007.XVI.142.2020 Rady Miejskiej Złotoryi w dniu 27 lutego 2020 r., zwany dalej „Programem”. Jego głównym celem było doskonalenie kompleksowego systemu wsparcia rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przeżywających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Program realizowany był przez Ośrodek przy udziale m.in. Urzędu Miejskiego w Złotoryi, Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych, Współuzależnionych i Ofiar Przemocy, Zespołu Interdyscyplinarnego, Powiatowego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli i Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego w Złotoryi, Świetlicy Terapeutycznej, Złotoryjskiego Ośrodka Kultury, placówki ochrony zdrowia, Komendy Powiatowej Policji, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń, kościołów i placówek oświatowych.

Gmina realizowała cele Programu m.in. poprzez pracę z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych zapewniając im wsparcie i pomoc asystenta rodziny, pracę socjalną, przyznawanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej oraz podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, udzielanie wsparcia pedagogicznego oraz psychologicznego dzieciom i rodzicom, a także współpracę z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny. W roku 2020 Ośrodek objął wsparciem 492 rodziny, w tym 76 rodzin z dziećmi.

(dowód: akta kontroli str. 47-108)

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania. Gmina zapewniała wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez prowadzenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego. Mieszkańcy Złotoryi mogli korzystać ze wsparcia

psychologicznego w siedzibie Ośrodka, w pierwszą i drugą środę miesiąca, w godzinach 15:30 – 17:30. W okresie od kwietnia do grudnia 2020 r. konsultacje odbywały się w formie telefonicznej ze względu na ogłoszony stan epidemii COVID-19. Na terenie Gminy Miejskiej Złotoryja działał Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz ofiar przemocy, w którym usługi świadczył certyfikowany terapeuta uzależnień. Od marca br. pracownik socjalny z MOPS pełnił dyżury i działania interwencyjno-wspierające dla osób uzależnionych, współuzależnionych, ofiar i sprawców przemocy w rodzinie w pierwszą i drugą środę miesiąca w godzinach 15:30-18:30. Gmina zapewniała także pomoc terapeutyczną dla osób i rodzin z problemem alkoholowym oraz ofiar przemocy w rodzinie. Pomoc ta była udzielana przez pedagoga-terapeutę m.in. w formie rozmów konsultacyjno-wspierających, terapii rodzinnej. Od marca br. pedagog-terapeuta pełnił dyżury w pierwszą i drugą środę miesiąca w godzinach 13:00 – 17:00. We wtorki i czwartki w godzinach 14:00-16:00 konsultacji i porad udzielał pełnomocnik ds. uzależnień przy Urzędzie Miasta w Złotoryi.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w dni robocze, mogły korzystać z pomocy psychologa oraz specjalisty ds. interwencji kryzysowej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Złotoryi i Ośrodka Interwencji Kryzysowej. Instytucje te realizowały, we współpracy z Ośrodkiem, Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022.

Zgodnie z art. 10 ust. 3 pkt 2 ustawy zapewniono rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wsparcie w formie mediacji. W okresie objętym kontrolą rodziny korzystały ze specjalistycznej mediacji prowadzonej w Punkcie Nieodpłatnej Pomocy Prawnej prowadzonym przez Starostwo Powiatowe w Złotoryi oraz pomocy w postaci mediacji oferowanej przez Sąd Okręgowy w Legnicy.

Zgodnie ze złożonym oświadczeniem Dyrektora, w okresie objętym kontrolą Gmina Miejska Złotoryja nie zapewniała wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w formie usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych z uwagi na brak zainteresowania tą formą wsparcia.

W okresie objętym kontrolą Gmina zapewniała rodzinom pomoc prawną, szczególnie z zakresu prawa rodzinnego w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Złotoryi, gdzie porad w tym zakresie udzielali pracownicy Ośrodka w godzinach pracy oraz radca prawny w poniedziałki i środy. Pomoc prawna dla mieszkańców Złotoryi prowadzona była także w: Starostwie Powiatowym w Złotoryi, od poniedziałku do piątku w godzinach 7:30 -15:30; Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Złotoryi, w poniedziałki i środy w godzinach 15.30

- 18.30; Fundacji „Animus” z siedzibą w Złotorzy przy ul. Basztowej 12, gdzie świadczone były bezpłatne porady prawne dla kobiet w okresie od stycznia do marca br., 2 razy w miesiącu w godzinach 8:00 – 10:00 lub 15:00 – 17:00; Lokalnym Punkcie Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przepęstwem „Lepsze Jutro” z siedzibą w Złotorzy przy ul. Szpitalnej 9. Ze względu na stan epidemii COVID-19 pomoc świadczona była telefonicznie w poniedziałki i czwartki w godzinach 9:00 – 14:00.

W szkołach podstawowych i przedszkolach na terenie Gminy Miejskiej Złotorzyja oferowano wsparcie rodzinom związane z profilaktyką, psychoedukacją oraz rozpoznawaniem ich sytuacji. Rodzice i/lub dzieci mogli korzystać ze wsparcia w rozwiązywaniu problemów poprzez mediacje, porady i konsultacje z pracownikami szkół i przedszkoli. Dzieciom i ich opiekunom zapewniano stały dostęp do wsparcia psychologa i pedagoga. Realizowano programy profilaktyczne, terapeutyczne, psychoedukacyjne (w roku 2020 zrealizowano 24 programy) skierowane do uczniów i/lub rodziców. Prowadzone były zajęcia korekcyjno – kompensacyjne, socjoterapeutyczne, logopedyczne, wyrównawcze. Oferowano pomoc psychologiczno-pedagogiczną, przeprowadzano indywidualne rozmowy doradcze i wspierające. Placówki oświatowe udzielały informacji na temat pomocy specjalistycznej oraz pośredniczyły w organizacji indywidualnych spotkań dla rodzin ze specjalistami w Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej. Pomoc udzielana była na bieżąco w godzinach funkcjonowania szkół i przedszkoli, a także w godzinach popołudniowych.

Dyrektor MOPS oświadczył, że na początku 2020 r. Ośrodek podjął działania w celu utworzenia grupy wsparcia dla osób z rodzin objętych asystenturą, jednakże ze względu na stan epidemii COVID-19 spotkania nie mogły odbywać się stacjonarnie, a nie każda z rodzin dysponowała sprzętem bądź dostępem do Internetu oraz przede wszystkim warunkami domowymi umożliwiającymi nawiązanie kontaktu zdalnego. W bieżącym roku ponowiono propozycję utworzenia grupy wsparcia dla rodzin, z którymi współpracuje asystent. Ze względu na znikome zainteresowanie tą formą pomocy planowane jest kontynuowanie działań mających na celu utworzenie grupy wsparcia. *(dowód: akta kontroli str. 19-28)*

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, MOPS zapewniał wsparcie i pomoc asystenta rodziny. W okresie objętym kontrolą w Ośrodku zatrudnionych było dwóch asystentów rodziny, z czego jeden nie świadczył pracy w tym czasie. Zgodnie ze złożonym przez Dyrektora oświadczeniem, praca asystentów rodziny nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 ustawy. Ponadto

4 rodziny, z którymi asystent współpracował w okresie objętym kontrolą, zostały zobowiązane do współpracy z asystentem przez sąd. Asystent przekazywał sprawozdania ze współpracy z rodziną zgodnie z postanowieniem sądu.

W sytuacji zakończenia współpracy z rodziną Zespół do spraw Asysty Rodzinnej sporządzał „Końcową ocenę sytuacji rodziny”, w której szczegółowo opisywano działania podejmowane z rodzinami oraz na ich rzecz w okresie pracy asystenta z rodziną. W dokumencie zawierano także informacje o planowanym, trzymiesięcznym monitoringu prowadzonym przez asystenta rodziny.

Rodziny, z którymi asystent zakończył współpracę były monitorowane zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 6 ustawy. Z wizyt monitorujących asystent sporządzał dokument pn. Karta wizyt – monitoring.

W przypadku niewłaściwego wywiązywania się członków rodziny z funkcji opiekuńczo – wychowawczych i jednoczesnym zaprzestaniu współpracy rodziny z asystentem, MOPS informował właściwy sąd o tym fakcie.

Ponadto w teczkach rodzin znajdowały się: notatki urzędowe i karty wizyt asystenta, korespondencja z instytucjami tj. sąd, placówki opiekuńczo-wychowawcze.

(dowód: akta kontroli str. 145-435)

W myśl art. 176 pkt 3 lit. b oraz pkt 4 lit. c ustawy, do zadań własnych gminy należy organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające. W trakcie postępowania kontrolnego ustalono, że na terenie Miasta Złotoryja nie funkcjonowały rodziny wspierające. Dyrektor MOPS oświadczył, że nie było osób zainteresowanych taką formą współpracy, a informację o możliwości utworzenia rodziny wspierającej zamieszczono na stronie internetowej Ośrodka i w jego siedzibie na tablicy ogłoszeń.

(dowód: akta kontroli str. 25, 436-437)

W związku z art. 176 pkt 3 lit. c ustawy, Dyrektor oświadczył, że Gmina Miejska Złotoryja nie prowadziła placówki wsparcia dziennego w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz nie zleciła również realizacji tego zadania na podstawie art. 190 ustawy. Dyrektor Ośrodka oświadczył, że na terenie Złotoryi działa wiele instytucji mających na celu wspieranie dzieci w wielu obszarach. Należy do nich m.in. Świetlica Terapeutyczna prowadzona przez Gminę Miejską Złotoryja, która funkcjonuje w strukturach Złotoryjskiego Ośrodka Kultury i Rekreacji przy ul. Reymonta 5. Ze wsparcia organizowanego przez Świetlicę w 2020 r. skorzystało 28 dzieci. Z powodu pandemii zajęcia ww. jednostki zostały wstrzymane i obecnie planowane jest wznowienie działalności jednostki.

asystent nie prowadził postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę. Zgodnie z art. 15 ust. 4 ustawy, liczba rodzin, z którymi asystent w tym samym czasie prowadził pracę nie przekraczała piętnastu. Praca realizowana była w miejscu zamieszkania rodziny lub miejscu przez nią wyznaczonym. *(dowód: akta kontroli str. 147-148, 439)*

Kontrola losowo wybranych akt pracy asystenta z rodziną wykazała, że:

W przypadku, gdy Ośrodek powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o pomocy społecznej”. Podczas wywiadu środowiskowego pracownik socjalny dokonywał analizy sytuacji rodziny. W sytuacji stwierdzonej potrzeby objęcia rodziny wsparciem asystenta rodziny, występował on ze stosownym wnioskiem do Dyrektora Ośrodka, który po zapoznaniu się z dokumentacją przydzielał rodzinie asystenta.

Każda z rodzin z próby kontrolnej wyraziła pisemną zgodę na podjęcie współpracy z asystentem rodziny i była, również w formie pisemnej, informowana o przydzieleniu jej asystenta. W dokumencie znajdowała się informacja dotycząca danych asystenta rodziny oraz konkretnego terminu rozpoczęcia współpracy.

Po objęciu rodziny asystenturą, asystent rodziny z Zespołem do spraw Asysty Rodzinnej i członkami rodziny sporządzał plan pracy, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 i ust. 3 ustawy. Plan ten zawierał cel główny, cele szczegółowe długoterminowe, cele szczegółowe krótkoterminowe, działania mające na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, terminy ich realizacji, przewidywane efekty. Wskazywano także osoby odpowiedzialne za wykonanie poszczególnych działań.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, asystent dokonywał okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, z której wynikała zasadność dalszej współpracy z rodziną i przekazywał ją Dyrektorowi Ośrodka.

W okresie objętym kontrolą asystenturze podlegało łącznie 18 rodzin, z tego z 8 zakończono współpracę, w tym: 4 rodziny zakończyły współpracę z powodu osiągnięcia celów, 2 rodziny zmieniły miejsce zamieszkania poza gminą, 2 rodziny nie osiągnęły zakładanych efektów. Asystent kontaktował się ze szkołą lub innymi instytucjami zaangażowanymi w pracę z rodziną. Z każdego spotkania wypełniał dokument pod nazwą „Karta wizyt asystenta rodziny”, w którym odnotowywał datę, godzinę wizyty oraz działania podjęte z rodziną i na jej rzecz. Dokument podpisywany był przez asystenta oraz rodzinę.

Organ kontroli powiadomi odrębnym pismem burmistrza Złotoryi o braku realizacji zadania własnego w zakresie prowadzenia placówek wsparcia dziennego i zapewnienia w nich miejsc dla dzieci. *(dowód: akta kontroli str. 25-27)*

Gmina Miejska Złotoryja, zgodnie z art. 176 pkt 5 oraz art. 191 ust. 9 i 10 ustawy, współfinansowała pobyt dzieci w pieczy zastępczej w wysokości odpowiednio 10%, 30% i 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pieczy rodzinnej lub średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Na potwierdzenie realizacji tego zadania przedstawiono noty księgowe za listopad i grudzień 2020 r. oraz styczeń br. wystawione przez Powiat Złotoryjski. *(dowód: akta kontroli str. 109-144)*

Zgodnie z dokumentacją przedstawioną przez Dyrektora Ośrodka w trakcie kontroli, na terenie Złotoryi 7 rodzin nie zostało objętych pomocą asystenta pomimo faktu umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, z czego: trzy rodziny nie wyraziły zgody na współpracę z asystentem rodziny, jedna rodzina zamieszkiwała poza gminą i jej miejsce zamieszkania było nieznane, dwie rodziny przestały współpracować z asystentem (brak efektów), jedna rodzina wyraziła zgodę na współpracę z asystentem rodziny (zaplanowano objęcie rodziny wsparciem w czerwcu br.). W przypadku rodzin, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej Ośrodek każdorazowo proponował wsparcie w postaci asystenta rodziny. Brak zgody na współpracę z asystentem rodziny potwierdzały podpisem.

(dowód: akta kontroli str. 109-113, 145-146)

W myśl art. 179 ust. 1 ustawy, w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Analiza przedłożonej przez Dyrektora dokumentacji wykazała, iż przedmiotowe sprawozdanie za rok 2020, wraz z potrzebami związanymi z realizacją zadań, zostało złożone Radzie Miejskiej w Złotoryi w dniu 16 marca 2021 r. *(dowód: akta kontroli str. 63-108)*

W okresie objętym kontrolą, zadania z zakresu wspierania rodziny wykonywało w Ośrodku siedmiu pracowników socjalnych. Zgodnie z oświadczeniem złożonym przez Dyrektora Placówki, kwalifikacje zawodowe wszystkich pracowników socjalnych zostały zweryfikowane podczas kontroli Wojewody Dolnośląskiego w dniach 6-8 listopada 2017 r. (wystąpienie pokontrolne Nr ZP-KNPS.441.6.41.2017.USZ z dnia 23 stycznia 2018 r.). W okresie objętym kontrolą w MOPS zatrudnionych było dwóch asystentów rodziny w systemie zadaniowego czasu pracy. Asystenci rodziny posiadali kwalifikacje zawodowe zgodne z art. 12 ustawy. *(dowód: akta kontroli str. 438-441, 453-454)*

Biorąc pod uwagę obowiązek gminy wynikający z art. 176 pkt 2 i 4 lit. b ustawy o konieczności tworzenia możliwości i finansowania szkoleń podnoszących kwalifikacje asystenta rodziny ustalono, że w okresie objętym kontrolą asystent uczestniczył w następujących szkoleniach: „Funkcjonowanie rodzin z grup ryzyka wystąpienia przemocy wobec dziecka – rozpoznawanie i wczesna interwencja”, „Między wsparciem rodziny a ochroną dzieci przed krzywdzeniem”, „Kompendium wiedzy – szkolenie dla Asystentów Rodzin oraz Pracowników Socjalnych” oraz „Warsztaty doskonalące umiejętności komunikacyjne w relacji z dzieckiem i rodziną, w której występują dysfunkcyjne postawy i zachowania”.
(dowód: akta kontroli str. 28, 442-452)

W okresie objętym kontrolą, w ramach zadań z zakresu administracji rządowej, o których mowa w art. 177 ustawy, Ośrodek realizował następujące rządowe programy: „Karta Dużej Rodziny”, „Dobry Start”, „Posiłek w szkole i w domu”, „Program Rodzina 500+”, wsparcie kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, „Wyprawka szkolna”, „Program asystent rodziny na rok 2020”.
(dowód: akta kontroli str. 27)

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Złotorii nie stwierdzono nieprawidłowości.

POUCZENIE

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.).

Z up. WOJEWODY ŚLĄSKIEGO

Danuta Zawilla
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej.....

(kierownik jednostki kontrolującej)

Edyta Kamińska
.....

(członek zespołu inspektorów)

E. Moina
.....

(członek zespołu inspektorów)

KIEROWNIK ODDZIAŁU
Nadzoru i Kontroli Wspierania Rodziny
w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej

Ewa Olejniczak